

FÜVÉSZKERTÉRT Alapítvány 2005

Az európai egyetemek többszáz éves múlttal rendelkező, a természettudományi karok számára különleges történeti jelentőséggel bíró egységei a botanikus kertek. A korszerű botanikus kertek nemzetközi elvárásoknak megfelelő, sokoldalú célkitűzései azonban jelentős részben eltérnek a felsőoktatás számára előírt, ill. az által támogatott feladatoktól.

A kor követelményeinek megfelelő, szerteágazó feladataink sikeres ellátása érdekében jött létre 2005 nyarán A Fűvészkertért Alapítvány.

A közhasznú szervezetként működő alapítvány célja a Fűvészkert széleskörű, minden oktatási szintre kiterjedő oktató és ismeretterjesztő tevékenységének fejlesztése, támogatása, valamint a Botanikus Kertnek, mint kulturális és természeti örökségnek egységes egységként történő megőrzése.

Az Alapítvány közhasznú tevékenységének keretében az alábbi feladatokat kívánja ellátni:

- a nem egyetemi, hanem más, különböző szintű oktatási intézmények diákjai számára biztosítja a széleskörű ismeretszerzés lehetőségeit, szakvezetések megszervezésével, az információs rendszerek fejlesztésével, hatékony és széleskörű ismeretterjesztő munka megszervezése, irányítása
- a Botanikus Kertnek, mint élő múzeumnak és az azt kiegészítő értékes gyűjteményeknek (könyvtár, herbárium, maggyűjtemény) a fenntartásához, fejlesztéséhez szakmai és gyakorlati segítség biztosítása,
- a Fűvészkertnek, mint kulturális örökségnek a védelme érdekében az építészeti értékeknek, mint a Kertet szolgáló létesítményeknek a fenntartásához, működtetéséhez források teremtése,
- szakmai és társadalmi összefogás megszervezése, működtetése a Fűvészkert feladatainak sikeres ellátása érdekében, a Fűvészkertet népszerűsítő rendezvények szervezése,
- a Fűvészkertnek, mint a főváros szociális szempontból kiemelten fontos "zöldterületének" jóléti hasznosítása, az idősek és kisgyerekek számára a "pihenőpark" jellegű funkció sikeresebbé tétele,
- a botanikus kerti műszaki és szociális létesítmények fejlesztésének, a gazdaságosabb üzemeltetés célját szolgáló beruházások támogatása.

Kérjük kedves Látogatóinkat, hogy támogatásával járuljon hozzá a Fűvészkert közcélú feladataink sikeres teljesítéséhez, az „élő múzeum”, a „zöld sziget” további sikeres megőrzéséhez.

A Fűvészkertért Alapítvány bankszámlaszáma: OTP Rt. 11708001 – 20549985

Köszönjük, ha újra felkeresi Kertünket és észrevételeivel is segíti munkánkat.

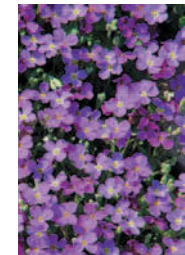
Az Alapítvány kuratóriumának elnöke

Nyitva tartás:

Téli időszakban/Winter period (november 1-től március 31-ig/
from 1 november to 31 March/ von 1-ste November bis 31-ste
Marz) minden nap/every day from/jeden Tag: 9-16

Nyári időszakban/Summer period/Sommer period (április 1-től
október 31-ig/ from 1 April to 31 October/ von 1-ste April bis
31-ste Oktober) minden nap/every day from/jeden Tag: 9-17

An der, von Kardinal Peter Pázmány begründete im Jahr 1635, in Nagyszombat (heute: Trnava, in der Slowakei) ungarischen Universitäten, wurde in 1769 auch eine ärztliche Fakultät aufgestellt. Für die erfolgreiche Arztbildung hat Jakob Winterl, Professor der Chemie und Botanik, den ersten Botanischen Garten von Ungarn in Leben gerufen (1771).

Die Universität wurde bald nach Buda, dann nach Pest (Innenstadt) umgezogen, wo Winterl den erste Samenkatalog des Gartens in Jahr 1788 herausgegeben hat. Sein Schüler und der späterige Nachfolger im Botanischen Garten, Paul Kitaibel war einer der unseren größten, vielseitigen Naturwissenschaftlern. Seine Forschungen haben sich auf die Pflanzen- und Tierwelt, Mineralen, besonders Mineralwassern des Karpaten-Beckens erstreckt. Die von ihm entdeckten Pflanzen wurden in einem dreibändigen Prachtwerk - Waldstein und Kitaibel: *Plantae Rariores Hungariae* - herausgegeben (Viennae, 1802-1812).

Botanischer Garten ist wieder von Innenstadt über die ehemaligen Stadtwänden (heute : Ecke des Museum-Rings und Rákóczi-Straße) übersiedeln genötigt. Im 1847 wurde am Rand (damals) der Stadt ein großes gräfliches Grundstück (Jagdschloss in einem englischen Garten, mit natürlichen Quellen und Teich, zusammen 10,1 ha) erworben. Bis auf den heutigen Tag ist es das Heim des Botanischen Gartens der Universität. Im 1865 wurde das Palmenhaus und im 1893 bis heute das einzige Victorienhaus in Ungarn erbaut. Am Ende des vorigen Jahrhunderts spielt sich teils die Handlung eines weltberühmten Jugendromans hier. Der Schriftsteller Franz Molnár besuchte als Student öfters diesen Garten und schilderte später in seinem Werk ("Die Jungen der Paul-Gasse") diese Umgebung völlig zeitgetreu. Im Jahrhundertwende beginnt die Verminderung des Gartens. Nach 1912 hat der Garten zwei Drittel seines ehemaligen Gebietes durch Klinikbauten verloren.

Im Jahr 1960 wurde der ganze Garten unter Naturschutz gestellt.

Der Botanischer Garten, der ca. 7000 Arten und Varietäten zur Schau stellt, dient der Kenntnis über die Pflanzenwelt für alle Formen der Bildung (Universitäten, Grund- und Mittelschulen). Er ist ein lebendes Museum für die Populärwissenschaft und die Erziehung des Naturschutzes. Unser Botanischer Garten ist ein Naturschutzgebiet von hoher Bedeutung in der Betonwüste von Budapest, Zuflucht der einheimischen und weltweit gefährdeten Pflanzenraritäten. Und nicht an letzten Stelle ist unser Garten sowie eine "Grüne Insel" für die Kleinkinder, die hier ihre ersten Eindrücke über das Leben und über die vielfältige Umwelt erhalten und für die Hochbetagten, die hier Ruhe und Erholung finden können.

Az 1635-ben *Pázmány Péter* által alapított Egyetem (Nagyszombatban - ma Trnava) 1771-ben hozta létre Magyarország első botanikus kertjét. A kert alapítójának, *Winterl Jakabnak* és tanítványának, későbbi utódjának *Kitaibel Pálnak* - a híres magyar természettudós-polihisztorinak áldozatos munkája nyomán a gyűjtemény hamarosan már világhírnévre tett szert. Sok költözködés (Buda: Krisztinaváros, majd Pest: a mai Ferenciek terénél, később a Múzeum krt. és Rákóczi út sarok) után, 150 éve már annak, hogy a kert jelenlegi helyén nyert elhelyezést a Festetics család pesti birtokán, akkor még „messze a város határain túl”, a mai Józsefváros szívében. A *Pollack Mihály* tervei szerint 1802-ben épült egykori vadászkastély, ma a kert központi épülete. Ez ad otthont a botanikai, kertészeti régiségeket őrző könyvtárnak, a hazai és a messzi tájak növényeit bemutató 40 000 lapból álló herbáriumnak, a Kert történetét bemutató dokumentumoknak, s színtere egyetemi és ismeretterjesztő előadásoknak.

Az 1800-as évek végétől a kertben emlékoszlop áll az első „Magyar Fűvészkönyv” szerzőinek, a növénytan magyar szaknyelve megteremtőinek - *Diószegi Sámuelnek* és *Fazekas Mihálynak* - a tiszteltére, valamint a Kert jelenlegi helyére kerüléséért, s a reformkor idején Pest városának szépítésében oly tevékeny szerepet játszó *József nádornak* az emlékére. *Kitaibel Pálra*, a Kárpát-medence világhírű természettudósára, a Fűvészkert egykori igazgatójára, a lombok között meghúzódó mellszobor emlékeztet. Az 1960 óta országos értékű természetvédelmi területté nyilvánított botanikus kert jelenleg mintegy 7000 növényfajjal és változattal fogadja a látogatókat. Az 1864-ben épült műemlék pálmaház és az 1984-ben elkészült új üvegház a trópusi, szubtrópusi növények otthona. Különösen gazdag a kaktusz-, bromélia- és orchidea-gyűjtemény, valamint a pálmák és a trópusi kontyvirágfélék kollekcója. 1893 óta áll a trópusi tündérrózsza-különlegesség - az amazonasi tündérrózsza - részére épített "Viktóriaház".

Különleges érték a kert arborétuma, mely a kis terület ellenére mintegy 800 fa- és cserjefajlét mutat be. A sziklakertek a magashegységek (Alpok, Kárpátok, Balkán) növénygazdagságáról nyújtanak ízelítőt. Magyarország növényvilágát több mint 400 honos faj képviseli.

A kert népszerűsítésében nagy szerepet játszott *Molnár Ferenc* híres ifúsági regénye: a "Pál utcai fiúk", melyben a cselekmények fontos színhelye volt a "Fűvészkert". Századunk elejére azonban a főváros már körülötte az akkor több, mint 10 hektáros kertet, romantikus tájat biztosító angolpark-jellege (tó, sziget, műromok) is megszűnt. A Kert területének 2/3-ára klinikai épületek kerültek. Az alapításának ebben az évben 235. évfordulóját ünneplő Egyetemi Botanikus Kert, a Fűvészkert, az oktatás minden szintjén lehetőséget biztosít a növényvilág sokféleségének megismerésére, széleskörű ismeretterjesztés és a természetvédelmi nevelés színteréül szolgáló élő múzeum, a hazai tájakon, ill. az egész Földön veszélyeztetett, kipusztulóban lévő növényritkaságok menedéke, a főváros betonrengetegében élő legifjabbaknak az élet, a környező sokszínű világ első felismerését, az élet alkonyát járónak pihenést, megnyugvást biztosító "zöld sziget".

An der, von Kardinal Peter Pázmány begründete im Jahr 1635, in Nagyszombat (heute: Trnava, in der Slowakei) ungarischen Universitäten, wurde in 1769 auch eine ärztliche Fakultät aufgestellt. Für die erfolgreiche Arztbildung hat Jakob Winterl, Professor der Chemie und Botanik, den ersten Botanischen Garten von Ungarn in Leben gerufen (1771).

Die Universität wurde bald nach Buda, dann nach Pest (Innenstadt) umgezogen, wo Winterl den erste Samenkatalog des Gartens in Jahr 1788 herausgegeben hat. Sein Schüler und der späterige Nachfolger im Botanischen Garten, Paul Kitaibel war einer der unseren größten, vielseitigen Naturwissenschaftlern. Seine Forschungen haben sich auf die Pflanzen- und Tierwelt, Mineralen, besonders Mineralwassern des Karpaten-Beckens erstreckt. Die von ihm entdeckten Pflanzen wurden in einem dreibändigen Prachtwerk - Waldstein und Kitaibel: *Plantae Rariores Hungariae* - herausgegeben (Viennae, 1802-1812).

Botanischer Garten ist wieder von Innenstadt über die ehemaligen Stadtwänden (heute : Ecke des Museum-Rings und Rákóczi-Straße) übersiedeln genötigt. Im 1847 wurde am Rand (damals) der Stadt ein großes gräfliches Grundstück (Jagdschloss in einem englischen Garten, mit natürlichen Quellen und Teich, zusammen 10,1 ha) erworben. Bis auf den heutigen Tag ist es das Heim des Botanischen Gartens der Universität. Im 1865 wurde das Palmenhaus und im 1893 bis heute das einzige Victorienhaus in Ungarn erbaut. Am Ende des vorigen Jahrhunderts spielt sich teils die Handlung eines weltberühmten Jugendromans hier. Der Schriftsteller Franz Molnár besuchte als Student öfters diesen Garten und schilderte später in seinem Werk ("Die Jungen der Paul-Gasse") diese Umgebung völlig zeitgetreu. Im Jahrhundertwende beginnt die Verminderung des Gartens. Nach 1912 hat der Garten zwei Drittel seines ehemaligen Gebietes durch Klinikbauten verloren.

Im Jahr 1960 wurde der ganze Garten unter Naturschutz gestellt.

Der Botanischer Garten, der ca. 7000 Arten und Varietäten zur Schau stellt, dient der Kenntnis über die Pflanzenwelt für alle Formen der Bildung (Universitäten, Grund- und Mittelschulen). Er ist ein lebendes Museum für die Populärwissenschaft und die

Erziehung des Naturschutzes. Unser Botanischer Garten ist ein Naturschutzgebiet von hoher Bedeutung in der Betonwüste von Budapest, Zuflucht der einheimischen und weltweit gefährdeten Pflanzenraritäten. Und nicht an letzten Stelle ist unser Garten sowie eine "Grüne Insel" für die Kleinkinder, die hier ihre ersten Eindrücke über das Leben und über die vielfältige Umwelt erhalten und für die Hochbetagten, die hier Ruhe und Erholung finden können.